

Hlavní název: Národní politika
Datum vydání výtisku: 21.5.1905
Číslo výtisku: 138
Druh dokumentu: příloha
ISSN: 1802-5110
Číslo stránky: 3

SYSTEM
◆ KRAMERIUS ◆

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

studovali, aby se vzdělal na pořádný úrok. To je ideál všech. Uložené peníze, hodné peníze dobře skrýtych... a když je jich hodně, potom nic nedělat a trávit z našich mizoců — úroků.

„A když se tento ideál vyplní a někteří příslušníci národa jsou šťastnější než druzí, dostaví se láska lidská a bratrská!“ zaseptala dosud němá bankovka. „Ta láska, která je v Čechách světově známá a o níž vydal nedávno zemřelý vůdce národa nejlepší svědectví ve své závěti. Svědectví arci negativní, neboť mluví v testamentu svém o opaku, o závislosti, jež prozřívá útroby tohoto národa jako ratiolovina — ale kdo pak by věřil jemu, starci, který téměř tři čtvrtiny století vývoj a úspěchy lidu svého sledoval a namnoze pronikal a objímal! Kde pak, závislost a nenávist, zdel! Tady jsem ji poznala, mezi vámi, ale tam na světě jí není...“

„Vida, snůšku, rozbrečela se! Prý láska!“, zahuboval čtyřák. „Navoněná milostpaní! Hodili tě sem jako do kriminálu mezi nás a přece chceš si hrát na paní! Nevšlňná si nás, nos ohnuje nade mnou, že mám oděné šec, možná okraj. Vis, ty šustivé hedvábi, že mne práce takto zřídila? A tys zrovna z těch, kteří nás lašče, vysáváte... Pomysli na to a potom prý milují! Aby do toho tise...“

„Poček, poček!“ zaiplala čamra, „neroztahuj se tolik, demokratel! Také já mám právo na život, ač omylem jen dostala jsem se v tato mláta! Netlač tedy ani mne!“

„O, prosím“, řekl galantně zlatník obraceje se zvláště k bankovce, která opět zahánila se v bolestné mlčení, „dovole, abych depodědel svůj příběh. Právě já jsem dar lásky a obětavosti. Páni, o nichž jsem měl čest dříve mluvit, hodili si zveska také a jen tak žertem řekl pan rada, že všecko, co vyhraje, dá na dobročinný účel. Vyhrál a dal. Dva krejcaré ještě přidal ze svého — a tu jsem tedy celý. Arci jak jsme vřatkým krokem šli z hospody, uvažoval, přemítal, kandelabry počítal v duševním rozporu, má-li, nemá-li — ale patrně vyšlo: mám! To je, myslím, čím, a k němuž je třeba jistého sebezapření a nadšení, přesně, hlavně nadšení. Ve Vidni často mluvvali o Čechách a naríkali, že jsou málo pozitivní — všechno že je uváři do nadšení mnohdy neoprávněného a předčasného a dle toho také s nimi jednali. Rád bych opravdu zvěděl...“

„Ah, mes dames et messieurs, já mohu nejlépe říci, do jakých krajností zabíhá česká duše. Světová Paříž jí neprokázala téměř nic, já jsem toho důkazem nejlepší“, ozval se po francouzsku sous, zasypaný klesí až vespal, „a přeč...“

„Vivo la France!“ vykřiklo několik aklimatisovaných mincí, ale hned utichly. Venku na chodníku zasestěbila dvojice opatrně souřavných kroků. Neznámé ruce hmataly po skřínce. nazdvihovaly ji, odtahovaly. „Vem na to!“ dlatlo! šepal kdosi. Tvrdé zálezení zarylo se od zadu do zdi — násilné přepnutí — krach! — a skříпка s penězi byla vylomena. Spěšné kroky vzdalovaly se s lupem...“

„Ja, ja,“ septal zlatník v domečku, „také o takových věcech slyšchal jsem doma ve Vidni. K úplnému obrázku nechýbí tedy nic...“

„Kus, nebo té...“ rozeřval se čtyřák tentokrátě naposledy — neboť čtyřáky už dávno neplatí — — —

Návrat.

Črta ze Slovenska.

Napsal Jaroslav Hašek.

Každému, kdo jel drabou nahoru podél Váhu k Žilíně, líbil se pohled na ves Kočkovice. Malé sroubené chaty, seskupené kolem bílého kostelíka, vyhlížely příjemně ze zeleni ovocných stromů.

Ale v každé z těch příjemných, sroubených chat s doškovou střechou žili obyvatelé v stálém zápasu o své živobytí.

Malá chudá pole nestačila vyživit četné rodiny. Polovina mužů, svedena léčením rozkošného života za oceánem, odjela do Ameriky, a vrátilo se jich málo. A ti, kteří se vrátili, byli chudší než před tím, poněvadž rodina jejich brala zatím osivo, různé potřeby pro domácnost u křemáře Schwarze na dluh, který zatím prodal jim chalupu, pole.

Druhá polovina mužů odešla dílem na práci dolů na uherské roviny, do ovzduší naplněného výparů z bařin a hništěch močálů, kde umírali zimnicí, dílem odešli do světa s pýchovskými droty.

Matuš Bučko odešel s pýchovským drolarem Čepákem. Přehodil si halenu za opasek zastrčil svou nerozlučnou dýmku, u Schwarze vzal na dluh několik plechových hrnců, pastí na myši, něco

železného a mosazného drátu, rozloučil se s ženou Markou, s dvěma synky, zastavil se naposled u křemáře na půlce silovnice a šel do světa s Čepákem.

Za rok se vrátil bez Čepáka. Čepáka zabili tuláci někde v Dolních Rakousích v hádce. Když se o tom pýchovský notář dozvěděl, dal prodat Čepákovu chalupu, poněvadž neplatil za ten rok daně, a Čepáková žena se čtyřmi dětmi přestěhovala se do Bučkovy chalupy.

Bučko zaplatil Schwarzovi z uhošpodařených peněz dluh, který žena jeho zatím udělala za půjčené osivo a chléb, zdržel se doma týden, popovídal, jak to v světě chodí, co kde viděl, jaká pěkná pole, jaké domy a šel zase do světa. Minul rok a Bučko se nevracel. „Vrátil se“, říkala Marka, a děti chodily den co den k přívoku u Pýchova, zla neido po silnici jejich otec. Nešel.

„Někdo se daleko zatoulal a chce hodně vydělat“, těšila se žena, „a přijde jistě, když no letos, tak jistě napřesrok.“

Zle v Kočkovicích byly ženy zvyklé, že jejich mužové vraceli se někdy až za pět let, jako kmetníci mladší, který po pěti letech se vrátil a zaplatil Schwarzovi všechno na krejcar, a ještě mu zbylo tolik, že mohl dát si chalupu znova pokrýt slamu.

Ženy v Kočkovicích, upracované, hubené, toužily po svých mužích, no aby je objaly, ale spíš, že po jejich návratu byly dluhy u Schwarze zapláceny. V těch pěkných chalupách, které z dálek tak malebně vypadaly, přestávala pozvenáhlá všechna rodná láska a na její místo nastupovaly otázky o dalším živobytí.

Bučkova Marka tvořila výjimku. V této hubené ženě, nevzletané, která sama tahala na jaře pluh, bylo tolik lásky k jejímu mužovi, že životní otázka zůstávala stranou.

Když děti ulehly jedno vedle druhého na slámu a vдова Čepáková usnula, vyšla ven, zahleděla se dolů do údolí Váhu do par, které kroužily nad údolím a plakala.

Časem podívala se doma do truhly, kdo by Matušův sváteční širák, postála před truhlou a šeptala si: „Vím, že se vrátí.“

Nebyla jako vдова Čepáková, která, když byl její muž na živu a z cest se nevracel, říkala: „Vím, že se vrátí s mnoha penězi.“

Bučko se ani druhého roku nevrátil. Marka plakala, ale řekla určitě: „Vím, že se vrátí.“

Nějaký čas zapomínala částečně na muže, pro události, které se stěhly zatím. V Pýchově hořelo a Váh se rozvodnil.

Vypravovalo se o neštěstí, kolik lidí se utopilo v rozvodněném Váhu, naheře i chalupy strhla voda. Váh klesl a na neštěstí se zapomínalo. „Och, vrátí se Matuš“, těšila se zase Marka.

Křemář Schwarz stával se nepokojným. „Marko“, řekl, když šla kupovat chleba, „tvůj muž se nevrátil a jsi mi dlužná. Čím to zaplatíš. Zebračí se dluží a nemají čím platit. Kdybych nebyl milosrdný, dal bych ti chalupu dávno prodat.“

„Vrátil se“, plakala Marka, „musí se vrátit, velkomožný pane, a pak zaplatí všechno.“

„Hloupá“, osopila se na ni Schwarzova žena, „kdo ví, kde je zahrabaný.“

„Chalupu ti prodám“, rozhodl se Schwarz. A prodal. Koupil jí sám a naríkal, že nikdy tolik neprodělal.

„Víš co“, řekl Marce pro prodej chalupy, „nejsm žádný nouzmalý člověk. Půjdeš pracovat na stavby do Trenčanských Teplic. Budeš podávat cihly. Dostaneš dvacet krejcarů na den a stravu.“

„Matuš se vrátí“, plakala Marka, kolem ní plakaly její a Čepákové děti.

Malý Schwarz odvážel ještě téhož dne pracovníky na stavby vil v okolí Trenčanských Teplic.

Letos v červnu dal jsem se převézt od romantické Skalky na druhý břeh Váhu k Trenčanským Teplicím.

Nádenice dobývaly u břehu písek, který jest v hojných vrstvách usazen.

„Přece se Bučko vrátil“, vypravovala jedna, „včera ho našli v písku tamhle.“ Ukázala na rozrytou půdu u břehu.

„Byl hluboko, přes metr v písku“, pokračovala, „mladý děn velkomožný říkal, že leží tam asi půl roku. V opasku měl přes čtyřicet zlatých.“

„Bože, to je peníze“, řekla druhá, házejíc lapatou písek do vozu, „to chudák spadol do vody a voda ho sem zanesla.“

Když jsem za reilouhu na to jel drabou údolím Váhu, upozornil mne vedle sedící pán na Kočkovice.

„Hleďte, jaká to nádhera, jaký pohled na ty chaloupky“, mluvil pla nadšen.

„Vskutku“, odvětil jsem chladně.

Hlidka zdravotní.

Vliv hlavně na prospěch školních dětí. V Holandsku provedeno šetření o této otázce, jehož výsledky zobrazují tato čísla: Z dětí požívajících lihovin vykazovalo prospěch

	nejlepší prostřední špatný		
pravidelně	15	40	45 procent
přiležitostně	24	53	24 procent
vůbec lihovin nepožívajících	35	49	17 procent

(Časopis pro veřejné zdravotnictví).

Užívání úmrtnosti a pojišťování na život. Nová statistická vyšetření dokazují, že v posledních padesáti letech nastal úbytek úmrtnosti, jenž méně věku dětskému a stařeckému, za to však skoro výhradně středním a mladším dobám věku na prospěch přichází. Příčinou toho jsou zejména: delší doba míru, zdokonalení zařízení zdravotnických, zlepšená životospráva, větší rozšíření tělesných cvičení na zdravém vzduchu pěstovaných, účinnější potravin epilami, zlepšení léčebných metod a povznesení hospodářské úrovně vrstev obyvatelstva. Na úbytku úmrtnosti mají ovšem největší prospěch pojišťovací společnosti; čím menší úmrtnost, tím větší říděly. Tato okolnost pohnula dra A. b. a. aby v článku vydaném v „Allgem. Stat. Archiv“ žádal, aby pojišťovací společnosti na tento úbytek úmrtnosti byly odeda a aby pořízena byla nova tabula úmrtnosti a prémie pojišťovací aby byly přiměřeně sníženy.

Neštěstí dětí a dejte je jinými lbatí. Lf. háním lze na děti různé, těžké i nebezpečné choroby přenést. Chůře narůstě, by nikomu dítě políbilo nedovolila a též sama ho nelíbala.

Proti šňorovačce vystoupilo ministerstvo vyučování v Bulharsku, kde mají od osvobození svého ženská gymnasia. Ministr zakázal od 1. dubna, t. r. ženským gymnasiím nositi šňorovačky pro škodlivost jejich. Bylo by záhodno i u nás, kde mládež dříve zajisté není silnější soustavy tělesné než na Balkáne. Začíti by se mělo především se ženskými ústavami učitelkami, kde vychovávají se budoucí učitelky, jež by pak zajisté na mládež svedenou i v tomto ohledu vydatněji působily. (Výchova tělesná.)

Lékařská věda hájí kopanou. Pařížský lékař MUDr. Jean Racheu, zvolil si za thesi lékařského doktorátu thema: „Kopaná a její nehody.“ Juroři všichni gratulovali mladému doktorovi k volbě thematu, uzavřevše tím oficiálně povinnost vědy lékařské všimati si bedlivě sportu footballového. Dr. Racheu praví: „Football působí na plíce, vřívzu a vývoj svalstva. Football neporušuje nikterak rytmu dýchání a nepřekáží nikterak expanzi hrudníku. Hrudníková kapacita footballisty jest vyšší než normální a všichni hráči mají hrudník silně vyvinutý. Football usnadňuje transpiraci kůže, čímž ulehčuje práci ledvinám a zachovává mnohem déle jejich neporušenost. Vývoj svalstva jest velice patrný, zvláště dolních částí trupu a nobou.“ Dr. Racheu konstatuje, že úrazy a nehody při kopané jsou s ohledem na počet hráčů a hraných zápasů početné. Statistika, týkající se 1275 hráčů vykyzuje v sezóně 1903—1904 45 nehod (a to ještě se týká rugby, daleko nebezpečnějšího než je association). Tento resultát upokojí nejen lékaře, kteří se snad domnívali, že football jest hrou brutální, nýbrž i otec rodin, kteří se bojí, že synové jejich se zabíjejí, pěstující kopanou. Profesor Dr. Berzoiné praví, že je šťasten, že jest členem jury. Práci dra Racheu označuje za zajímavý a cenný dokument. Prof. Demons žádá, aby hráči byli podrobováni lékařské prohlídce, což bude na prospěch nejen hráčů, nýbrž i muštre v samotných h. h. e.

Zdravotní čestaro. 1. Vstaň ráno častě a večer ulehni častě a nebud přes den nikdy lenivý. 2. Pamatuj na staré přísloví: „Voda a chléb činí tváře červenými!“ Také vzduch a slunce jsou pro zdraví nepostrádatelné. 3. Buď mírným a skromným, to jsou jedinými prostředky k dosažení vyniklého věku. 4. Udržuj své tělo i své nástroje v úzkostlivé čistotě, chceš-li, aby ti obě dlouho sloužilo. 5. Po vykonané práci s dostatek odpočinku, to tělo na nohy pafij — ale střez se sladké mluhky, neboť ta oslabuje a lýchá. 6. Vybeř si šat, který by volnému pohybu neprekážel a před nachlazením při náhlých změnách teploty chrání — co možno hled však tělo studenými koupe-